

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: vedoucí práce

Autor/ka práce: Viktor Jurdič

Název práce: Tematické modelování v analýze facebookových příspěvků: Politici a pandemie koronaviru

Vedoucí práce: Martin Hájek

Oponent/tka:

Navržené hodnocení: D

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Výzkumný cíl zní „jak se téma Covid-19 promítlo do komunikace politiků na Facebooku“ (12). Tato formulace ale vyvolává řadu otázek: co je to „téma covid-19“?; co znamená, že téma se „promítlo do komunikace politiků“? Nebyla by správnější formulace „jak byla pandemie covidu tematizována v komunikaci politiků? Ale nejedná se spíše o problém politické komunikace než sociologie? Konkrétní výzkumná otázka už zní lépe: „jak čeští politici konstruovali téma Covid-19 v roce 2020 a v souvislosti s jakými aspekty toto téma rámovali“. Ale stále není zdůvodněno: je tato otázka zodpověditelná sociologickým výzkumem nebo jaké sociologické vědění její zodpovězení přinese?

Práce obsahuje ještě druhý výzkumný cíl, a to ověření použitelnosti strukturálního tematického modelování na datech ze sociálních sítí a možnosti jeho kombinace s kvalitativní analýzou textových dat.

Podle mého názoru se obou cílů podařilo dosáhnout jen částečně. Namísto rámování Covidu práce ukázala, jaké - víceméně - konzistentní slovní konfigurace se v příspěvcích vybraných politiků objevují, např. [nouzový_stav, pandemie, opatření] a [covid, chřipka, vir, očkování, onemocnění, testování, infekce]. Jinými slovy, v jedněch příspěvcích politiků píše o pandemických opatřeních a v jiných příspěvcích píše o Covidu jako testovatelné a očkovatelné nemoci. Nejsm přesvědčen, že bylo odhaleno „rámování“, resp. pakliže to za rámování budeme považovat, je zjištění celkem banální.

Otázka použitelnosti strukturálního modelování témat v sociologicky orientované analýze textu zůstává otevřená. Do jisté míry lze tvrdit, že technikou byla odhalena témata – i když jsou nazývána rámci -, např. téma nouzového stavu nebo téma onemocnění Covid-19. Ovšem je toto modelování sociologicky interpretovatelné? Není to odpověď vhodná spíše pro výzkum politické komunikace?

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Ano, autor využívá relevantní literaturu v dostatečné míře i kvalitě.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich

analýzy?

Výběr příspěvků na Facebooku u vybraných politiků se zdá být v pořádku, pokud věříme aplikaci Facepager, která byla na web scraping použita. Ale opět se vkrádá otázka relevance těchto dat pro sociologickou analýzu pandemie nebo politiky. Autor se relevancí dat nezabývá.

Metodologie analýzy je celkem kvalitně popsána. Nejasné jsou spíše detaily, např. co je zadržena pravděpodobnost? Která slova, kromě stop slov, byla z korpusu dodatečně odstraněna? Které kolokace byly sloučeny do jednoho tokenu? Jak probíhalo kvalitativní kódování? Bylo induktivní?

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Celá analýza je postavena na pojmech téma a rámec, přičemž chybí úvaha o tom, co téma v textu je a jak se liší od rámců a rámování. Vyjdeme-li z funkční větné perspektivy, tak tématem je v textu rozuměno to, co je známo, zatímco rématem (komentářem či rámcem) je něco nového, co nám téma nějak specificky nasvětluje. V autorově argumentaci je přítomnost vícera témat spojených s Covidem indikátorem různého rámování jakéhosi makrotématu Covid, např. rámec nouzového stavu, rámec nemoci, rámec očkování apod. Ovšem stejně tak bychom mohli říci, že makrotéma Covid se vyskytuje v různých kontextech. Pro tuto interpretaci mluví skutečnost, že rámování je strategické, např. nošení roušky můžeme rámovat jako otázku epidemiologickou, psychologickou, lidskoprávní, politickou apod. Když říkáme, že rouška brání rozšíření viru a proto ji musíme nosit i když nám je to nepohodlné, strategicky rámuje roušku jako epidemiologický nástroj; nelze pouze říci, že o ní mluvíme v epidemiologickém kontextu.

Kvalitativní analýza spočívá ve vybrání úryvků z facebookových příspěvků a těžko ji můžeme považovat za plnohodnotnou analýzu srovnatelnou s tou kvantitativní. Autor ale správně hodnotí, že teprve lidské čtení příspěvků umožňuje identifikovat významy (rámce), které jsou s tématy v příspěvcích spojené.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Autor na některé zdroje odkazuje bez uvedení strany, což ztěžuje práci s literaturou. Některé položky v seznamu literatury neobsahují kompletní bibliografické údaje.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Bez ohledu na výsledky oceňuji zvládnutí samotné procedury. Vyžadovalo to jistě velké množství práce.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Nejprve by autor měl obhájit sociologickou relevanci výzkumu. I když šlo primárně o

metodologickou práci, metodologie by měla být demonstrována na sociologických datech a přinášet sociologicky relevantní zjištění.

Bylo by také dobré objasnit koncept tématu, zdali je přenositelný z modelování témat (bag-of-words approach) do sociologického kontextu.

Celkové hodnocení práce:

Bakalářská práce Viktora Jurdiče má svá slabá místa, na které jsem poukázal v posudku, ale celkově vzato splňuje nároky na bakalářské práce. Doporučuji ji k obhajobě.

Datum: 3. června 2021

Podpis: